

Problematika vládního vojska, od jeho vzniku 16. března 1939, až do zániku 10. května 1945, je z obecně historické pozice zpracována velmi dobře. V roce 2002 vyšla kniha Miroslava Kalouska *Vládní vojsko 1939-1945. Vlastenci či zrádci?*¹, a v roce 2013 kniha Ivo Pejčocha *Za Háchu a za Beneše*, v níž se autor věnuje osudům mnoha vojáků, kteří oblékali uniformu někdejších protektorátních jednotek.² Hudební tematice se však oba autoři vyhnuli, přestože již v prvním čísle časopisu *Vládní vojsko* z prosince roku 1939 charakterizoval generál Alois Eliáš, předseda vlády Protektorátu Čechy a Morava, novou vojensko-politickou situaci v článku *Vládní vojsko symbolem naší autonomie*, v němž mimo jiné napsal:

»Vládní vojsko se chápe rychle také svých povinností k naší národní kultuře, zejména pěstováním hodnotné hudby ve svých hudebních sborech, které vždy bývaly a jistě zůstanou i nadále výrazem ryzí české duše.«³

Z citace zřetelně vyvstává, jak velmi si státní a vojenská moc v Protektorátu Čechy a Morava uvědomovala nemohoucnost zmrzačené armády, na rozdíl od dokonale a profesionálně fungujících dvanácti vojenských hudeb, jež v podmínkách nekontrolované ideovosti dokázaly využít svého jedinečného postavení ve prospěch českého národního uvědomění. Zatímco Václav Talich marně bojoval za záchranu Národního divadla, které ministr národní osvěty Emanuel Moravec nechal od září 1944 uzavřít a orchestr nastoupil práci v továrně, vojenská hudba bez

¹ KALOUSEK, Miroslav: *Vládní vojsko 1939-1945. Vlastenci či zrádci?*, Praha 2002.

² PEJČOCH, Ivo: *Za Háchu a za Beneše*, Praha: Ministerstvo obrany ČR, Praha 2013.

³ *Vládní vojsko* 1 (1939/40), č. 1, s. 3.

V roce 1941 se pod záštitou prezidenta Emila Hácha konaly oslavy 100. výročí narození Antonína Dvořáka. Jen v Praze přispěly hudby vládního vojska do rámce oslav třemi koncerty. První se konal 20. února 1941 ve Smetanově síni Obecního domu v Praze v klasickém symfonickém obsazení. Hudba 1. praporu, která vykonávala funkci hudby hradní stráže, byla nejlepšími instrumentalisty ostatních praporů posílena na 103 hudebníků. Dle rozkazu z 28. ledna 1941 byly v ten samý den v 8 hodin ráno zahájeny zkoušky na koncert. S přestávkou na oběd se zkoušel denně (vyjma neděle) až do 16 hodin tento program: Bedřich Smetana: předehra k opeře *Prodaná nevěsta*; Zdeněk Fibich: 2. symfonie *Es dur* op. 38; Antonín Dvořák: *Slavnostní pochod B dur*; Jan Kunc: *Stála Kačenka u Dunaja*, píseň pro ženský hlas a orchestr; Otakar Ostrčil: *Osiřelá dítě*; Ludwig van Beethoven: předehra *Leonora III* k opeře *Fidelio*. Koncert dirigoval inspektor vojenských hudeb a vrchní vojenský kapelník Václav Tomeš, mezzosopránové party zpívala sólistka opery Národního divadla v Praze Marta Krásová. Zahajovacího koncertu se účastnil státní prezident Emil Hácha, předseda vlády Alois Eliáš a další vysokí představitelé protektorátu a německé branné moci.

Josef ŠEBESTA (Mšeno)

Za Smetanu a za Dvořáka: hudby vládního vojska při oslavách české hudby v roce 1941 a 1944

V roce 1944 se konaly celonárodní oslavy Bedřicha Smetany. Hudby dvanácti praporů vládního vojska v tomto rámci uskutečnily 239 koncertů s čistě smetanovským programem. Pro vládní vojsko bylo velkou ctí, že i v denním tisku byly při této příležitosti mezi nejlepšími orchestrálními tělesy jmenovány také jeho orchestry. Tak mohly být i ve venkovských městech, daleko od kulturních center, za součinnosti sólistů z velkých divadelních scén provedeny nejpůvodnější opery Bedřicha Smetany. *Prodaná nevěsta* byla za účinkování hudeb 7. a 11. praporu provedena ve venkovských městech 43*, v *Hubičce* hrály orchestry 4. a 7. praporu celkem 11*, v *Daliboru* hudby 5. a 6. praporu 9*. Cyklus symfonických básní *Má vlast* hrály hudby vládního vojska v rámci oslav 59*.

Po osvobození byli téměř všichni přeživší příslušníci hudeb vládního vojska začleněni do nově vznikající československé armády.

Key words: Smetana, Bedřich; Dvořák, Antonín; Protektorát Čechy a Morava; vládní vojsko; vojenská hudba; dějiny hudby

Number of characters / words: 20 816 / 3 065

nejmenších problémů interpretovaly všechny ty Smetanovy tituly, jež nejvýrazněji umocňují české národní vědomí. Je tedy zřejmé, že existoval dvojitý pohled na tuto problematiku. Jednak z pozice zákazů Ministerstva národní osvěty, které se úzkostlivě drželo propagandistického myšlení říšských ideologů a bylo v tomto myšlení papežštější než papež, a jednak z pozice Generálního inspektorátu Vládního vojska, kontrolovaného zmocněncem německé branné moci. A tito vysocí vojenská představitelé naplňovali vůči vojenským hudbám v podstatě jen výnos z 21. srpna 1942, podle něhož ke svolení konkrétního koncertu hudby vládního vojska stačilo jen písemné ujištění pořadatelské organizace, že přebírá záruku nad bezproblémovým průběhem akce, a že nedojde k narušení pořádku. Nikde v archívních záznamech Generálního inspektorátu vládního vojska se nesetkáme s nárokem na ideovost koncertní dramaturgie, a vznášet civilní požadavky vůči vysokým představitelům německé branné moci si zjevně nikdo dovolil, alespoň archívni dokumenty Generálního inspektorátu se o takových požadavcích nezmiňují. Již 30. dubna 1941 vydalo Ministerstvo národní osvěty první soupis zakázaných skladeb, jenž obsahoval 59 titulů. Postupně se však rozšiřoval až k číslu 473 z roku 1943.⁴ Jeho součástí byla Smetanova *Má vlast*, Dvořákova předehra *Můj domov* (komponovaná na motivy hymny *Kde domov můj*), ale i Nováčkův pochod *Castaldo*. Zakázal jej Generální inspektorát vládního vojska a v rámci ceremoniálu byl nahrazen pochodem Julia Fučíka *Sempre avanti*. Hlavním důvodem těchto snah bylo potlačení národního cítění a nastolení jakési universální kultury. Existují důkazy o tom, jaké problémy měly civilní symfonické orchestry a divadla s cenzurou svých dramaturgií. Václav Talich, jenž přenechal od 1. září 1941 řízení České filharmonie Rafaelu Kubelíkovi a uvolnil si tím ruce pro intenzivní práci s operou Národního divadla, připomněl ve své obhajobě z roku 1945 neustálé názorové střety s Emanuelem Moravcem a jeho Ministerstvem národní osvěty o zařazování některých, v té době již zakázaných titulů, zvláště pak symfonického cyklu *Má vlast* Bedřicha Smetany, ale také opery Dalibor nebo Braniboři v Čechách. Milan Kuna ve studii *Česká filharmonie a nacistická okupace* napsal:

»Když nacisté viděli jakého ohlasu se Smetanova *Vlast* těší u českých lidí, snažili se otupit její ideové ostří. Hlavně tím, že cyklus rozdrobili, nepovolili ho hrát jako celistvé dílo. Tak v Praze zazněla *Má vlast* naposledy jako celek 29. září 1939...«.⁵

Na počátku roku 2004 jsem společně s hudební historičkou Jitkou Bajgarovou a znalcem vojenských hudeb Bohumilem Peškem zahájil výzkum hudeb vládního vojska, jednak ve fondech Vojenského historického ústavu, kde se nachází faktografie společenské povahy, a jednak ve Vojenském ústředním archivu, kde se ve fondu Generálního inspektorátu vládního vojska (GIVV) nacházejí úřední materiály k jednotlivým praporům.⁶ Na základě široké faktografie vznikla studie, kterou jsme nazvali *Význam hudeb vládního vojska v kulturním životě protektorátní Prahy 1939-1945*, a zveřejnili jsme ji v publikaci *Archivu hlavního města Prahy Evropská velkoměsta za druhé světové války*, jenž vyšla v roce 2007.⁷ O rok dříve jsem vystoupil s tímto tématem na stránkách časopisu *Harmonie*.⁸ Zdálo by se tedy, že téma je vyčerpané. Dosud jsem se však podrobně, a s náležitým akcentem na politické a společenské pnutí nevěnoval velkým symfonickým koncertům, jimiž hudby vládního vojska vstoupily do českého společenského pro-

⁴ První soupis zakázaných skladeb byl vydán 30. 4. 1941 a obsahoval 59 titulů, dále se postupně rozšiřoval a v roce 1943 dospěl k číslu 473. Srov. DOLEŽAL, Jiří: *Česká kultura za protektorátu*. Školství, písemnictví, kinematografie, Praha 1996, s. 18.

⁵ KUNA, Milan: *Česká filharmonie a nacistická okupace*, in: HAVLÍKOVÁ, Helena (ed.): *100 let České filharmonie. Historie, osobnosti, kontexty. Sborník z mezinárodní muzikologické konference*, Praha 1997, s. 14-18.

⁶ Jednalo o 12 vojenských hudeb o celkovém počtu 408 hudebníků a 13 kapelníků, jež byly součástí již výše zmíněných 12 armádních praporů, dislokovaných do Prahy (1. prapor, kapelník Václav Thier), Rakovníka (2. prapor, Karel Slavík), Písku (3. prapor, Bohuslav Lokvenc), Benešova – od 15. 6. 1941 Čáslav (4. prapor, Jindřich Zatloukal), Kutné Hory (5. prapor, Karel Eška), Hradce Králové (6. prapor, Jindřich Praveček), Josefova (7. prapor, Boris Masopust), Jičína (8. prapor, Václav Kubíček), Vysokého Mýta (9. prapor, Antonín Dražil), Bučovic (10. prapor, Václav Drozda), Kostelce nad Orlicí (11. prapor, Emanuel Kaláb) a Lipníku nad Bečvou (12. prapor, Josef Vaňouček, později Ignác Bureš). Do funkce inspektora vojenských hudeb byl jmenován Václav Tomáš. První prapor vládního vojska v Praze plnil společně se svou hudbou i funkci hradní strážce, spojenou s vystoupeními, jejichž rozsah vyplýval z protokolu presidenta republiky.

⁷ BAJGAROVÁ, Jitka – ŠEBESTA, Josef: *Význam hudeb českého vládního vojska v kultuře protektorátní Prahy 1939-1945*, in: *Evropská velkoměsta za druhé světové války – Dokumenta Pragensia XXVI/2007*, s. 317-327.

⁸ ŠEBESTA, Josef: *Hudby vládního vojska a jejich vliv na kulturní život v období Protektorátu Čechy a Morava*, in: *Harmonie*, březen 2006, s. 4-7.

storu, aby se v roce 1941 připojily k národním oslavám 100 let od narození Antonína Dvořáka, a v roce 1944 k oslavám Bedřicha Smetany, což hodlám napravit v tomto textu.

V roce 1941 se pod záštitou prezidenta Emila Háchy konaly oslavy 100. výročí narození Antonína Dvořáka. Jenom v Praze přispěly hudby vládního vojska do rámce oslav třemi koncerty. První se konal 20. února 1941 ve Smetanově síni Obecního domu v Praze v klasickém symfonickém obsazení.

Hudba 1. praporu, která vykonávala funkci hudby hradní stráže, byla nejlepšími instrumentalisty ostatních praporů zesílena na 103 hudebníků.⁹ Dle rozkazu z 28. ledna 1941 byly v ten samý den v 8:00 hodin ráno zahájeny zkoušky na koncert. S přestávkou na oběd se zkoušelo denně (vyjma neděle) až do 16 hodin. Na pulty byly rozdány tyto party: Bedřich Smetana: předehra k opeře *Prodaná nevěsta*, Zdeněk Fibich: 2. symfonie *Es dur op. 38*, Antonín Dvořák: *Slavnostní pochod B dur*, Jan Kunc: *Stála Kačenka u Dunaja*, píseň pro ženský hlas a orchestr, Otakar Ostrčil: *Osiřelo dítě*, a Ludwig van Beethovenov: předehra *Leonora III k opeře Fidelio*.

Koncert dirigoval inspektor vojenských hudeb a vrchní vojenský kapelník Václav Tomeš, mezzosopránové party zpívala sólistka opery Národního divadla v Praze Marta Krásová.

Zahajovacího koncertu se účastnil sám státní prezident Emil Hácha, dále předseda vlády Alois Eliáš a další vysocí představitelé protektorátu a německé branné moci.

Časopis *Vládní vojsko* okomentoval koncert takto:

»Panu státnímu prezidentovi, který přijel se svojí dcerou paní Rádlovou-Háchovou, doprovázen svým přiděleným důstojníkem vládního vojska pplk. Formanem a odborovým radou dr. Mildem, dostalo se hned při vstupu do Obecního domu uvítání od zástupců vládního vojska i obce pražské, do své lože byl uveden generálním inspektorem, generálem Emingerem a primátorem dr. Říhou. V přestávce koncertu přijal pan státní prezident předsedu vlády ing. Eliáše a ostatní přítomné členy vlády, generála Emingera a primátora dr. Řihu s jejich dámami a dal si představit dirigenta orchestru, vojenského kapelníka V. Tomeše a sólistku paní M. Krásovou.«¹⁰

Je pochopitelné, že koncert byl mediálně sledován. Největší deníky proto v následujících dnech přinesly své recenze. Například *Národní listy*:

»Z podání náročného pořadu nutno na prvním místě hodnotiti vzornou přípravu. Vše bylo tu vypracováno do nejmenších podrobností, všude přesnost až úzkostlivá, a právě těmito přednostmi bylo dosaženo dokonalého technického tlumočení. Výkon orchestru měl zásluhou dirigenta též překvapivou uměleckou úroveň.«¹¹

Venkov 22. února napsal:

»Zesílený orchestr na skutečně imponující soubor počtem i zvukem, projevil se pod jasným vedením kapelníka Václava Tomeše jako těleso vzorné kázně, vyrovnané síly, ve zvuku hutné a zejména ve skupinách smyčkových nástrojů jednotného zbarvení a zvláště poddajné. Přednes známých, dramaticky silných písní, nemohl být svěřen povolanější pěvkyni než je M. Krásová, jejíž plastická a hluboce prožitá interpretace, opřená o krásný, kultivovaný fond, byla dominujícím zážitkem večera.«¹²

A v posledku ještě *Národní práce* ze stejného dne:

»Kapelník Václav Tomeš, jenž koncert dirigoval, je hudebník, jenž své věci dobře rozumí a jenž se dovede postarat o solidní technické nastudování skladeb, i o technickou čistotu a vyladění hry v jednotlivých nástrojích: také povahu jednotlivých skladeb postihoval pěkně. Symfonický koncert vládního vojska Praze možno tudíž nazvat dobrým kulturním činem, jehož všestranný úspěch bohatě odměnil jeho pilné organizátory, jeho uměleckého vedoucího i všechny zúčastněné hudebníky.«¹³

Dokumenty GI ze dne 20. února nás posléze informují, že ve prospěch Národní pomoci bylo vybráno 26 266 korun. Druhý den poté udělil GI všem příslušníkům hudebních čet a praporů,

⁹ GIVV (Generální inspektorát vládního vojska), č. j. 280/1, 17. 1.: »dne 20. 2. bude koncert hudby praporu 1. ve prospěch Národní pomoci, hudba bude zesílena všemi prapory. Prapor 2: 7 hudebníků, prapor 4: 8 hudebníků, prapor 5: 16 hudebníků, prapor 7: 8 hudebníků, prapor 8: 5 hudebníků, prapor 9: 10 hudebníků.«

¹⁰ *Vládní vojsko* 1941, březen, s. 210-211.

¹¹ *Národní listy*, 25. února 1941.

¹² *Venkov*, 22. února 1941.

¹³ *Národní práce*, 22. února 1941.

kteří se aktivně zúčastnili koncertu dne 20. 2. služební volno na 21. 22. a 23. 2.¹⁴ A konečně 5. března udělil kapelníku Tomešovi a všem účinkujícím pochvalu i státní prezident. Pochvalu tlumočil generální inspektor Eminger.¹⁵

Mimořádný společenský úspěch koncertu přiměl organizátory dvořákovských oslav svěřit hudbám vládního vojska monstre-koncert v plenéru, jenž se v dechovém obsazení konal 8. a 15. června na výstavišti v Praze. GI k tomu uvedl:

»8. a 15. 6. bude se konat slavnostní koncert k výročí narození Antonína Dvořáka v dechovém obsazení, orchestr bude složen z vybraných hudebníků všech praporů. Zkoušky začnou 19. 5. v 8:00 u praporu 1.«¹⁶

Koncert uvedu kritikou. Autorem byl 10. června, dva dny po prvním koncertu, dr. Otakar Šourek:

»Provedení všech skladeb se vyznačovalo dokonalou souhrou a krásným, vzorně vypracovaným a ve velké síle ušlechtilým zvukem, z něhož by sám mistr Dvořák byl měl upřímnou radost.«

19. května v 8:00 byly podle rozkazu zahájeny zkoušky, první koncert se konal v počtu 167 hudebníků 8. června na výstavišti. Spojené hudby vládního vojska provedly pod taktovkou Václava Tomeše tyto skladby Antonína Dvořáka: Slavnostní pochod B dur, přehra k opeře Vanda, Slovanská rapsodie č. 3, Legenda č. 4, Valčíky č. 1 a 2, Humoreska, Slovanské tance č. 4, 7, 8, 10, 16, Polonéza Es dur, Árie o měsíčku z opery Rusalka, Árie Na podzim v ořeší z opery Jakobín, Pekelný tanec z opery Čert a Káča, v závěru koncertu zazněla přehra Můj domov, v jiných kontextech a v civilním koncertním prostředí zakázaná. Koncert navštívilo 7 000 posluchačů. O týden později byl opakován.

15. června přišlo na výstaviště 10 000 návštěvníků. Finanční výtěžek z koncertů byl 62 791 korun, z toho 59 791 korun bylo věnováno na postavení pomníku Antonínu Dvořákoví.

27. září 1941 nastoupil do funkce říšského protektora Reinhard Heydrich, a již druhý den poté vyhlásil stanné právo a zakázal všechna účinkování vojenských hudeb na veřejnosti. Dokonce i Generální inspektorát proti tomuto rozhodnutí protestoval. Upozorňoval na pokles úrovně vojenských hudeb, pokud přijdou o koncertní prostředí. Zajímavé je, že sám Heydrich byl hudebně vzdělán a ze své vůdčí pozice podporoval jiné hudební aktivity, pochopitelně určené spíše loajálnímu publiku. 4. června 1942 na následky atentátu z 27. května Heydrich zemřel, a již 3. července zrušil zmocněnec německé branné moci výjimečný stav a 21. srpna pak obnovil koncertní činnost vojenských hudeb v plném rozsahu.

Přestože následující rok 1943 přinesl vojenským hudbám plné otevření koncertního prostoru, a slavnostních koncertů ve Smetanově síni 10. února a v Lucerně 16. února se účastnil nejen prezident Emil Hácha, předseda vlády Jaroslav Krejčí, ale především státní sekretář SS-Gruppenführer Karl Hermann Franck, zmocněnec branné moci generál Rudolf Toussaint, zástupci německé generality a představitelé vládního vojska v čele s generálem Jaroslavem Emingerem, soustředím se v dalším textu na jubilejní rok 1944. Časopis *Vládní vojsko* jej rekapituloval pod názvem: *Hudby vládního vojska k oslavám Bedřicha Smetany*.¹⁷

Tento článek ocituji celý, neboť předznamenává situaci, kterou se pokusím analyzovat v závěru svého textu:

»Letošní oslavy dvou velkých výročí Bedřicha Smetany neomezily se v našem národě na slavné řeči a novinářské články. Byly celé ve znamení popularisace životního odkazu největšího českého skladatele. Dík mohutné organizaci a svornému příspěví všech našich výkonných hudebníků bylo učiněno nesmírně mnoho k poznání Smetanovy hudby ve všech, i nezapadlejších oblastech Čech a Moravy, mezi prostým lidem i mezi inteligencí, u dospělých i u mládeže. Můžeme dnes říci, že byl-li dosud Smetana znám každému příslušníku našeho národa alespoň některou populární melodií z *Prodané nevěsty*, proniklo letos do nejširších vrstev národních mnoho podrobnější znalosti jeho díla a slavně byl zaset do duší statisíců mladých i starších příslušníků našeho národa zájem o Smetanovu hudbu a tak byla vykonána velká kulturní práce pro celou budoucnost. Vždyť úřední údaje, podané po vyvrcholení Smetanových oslav v květnu, mohly zaznamenat 239 koncertů z čistě smetanovským programem, které byly uznány za oficiální oslavy pořadatelstvem,

¹⁴ GIVV, č. j. 543/1, 21. 2. 1941.

¹⁵ GIVV, č. j. 5/41, 5. 3. 1941.

¹⁶ GIVV, č. j. 1058/1, 14. 5. 1941.

¹⁷ *Vládní vojsko* 5 (1944), č. 10, 1944, s. 254.

k němuž patřily Národní rada česká, a Veřejná osvětová služba, která namnoze spolupracovala s Kuratoriem pro výchovu české mládeže. Vedle toho bylo provedeno ještě v Praze 69 a na venkově 59 hodnotných smetanovských koncertů místními korporacemi nebo sdruženími. Při všech těchto koncertech dostalo se posluchačům i v odlehlých místech možnosti vyslechnouti nesmrtelná díla Smetanova v dokonalé reprodukci, neboť v jejich provedení se uvázala nejlepší naše tělesa orchestrální, sborová, komorní i vynikající sólisté. Pro vládní vojsko je velkou ctí, že i v denním tisku byly mezi nejlepšími orchestrálními tělesy, která přispěla k této oslavě českého hudebního génia a rozšíření znalosti Smetanovy hudby, jmenovány také orchestry vládního vojska. Hudby vládního vojska, které díky porozumění úředních činitelů, zejména představitelů německé branné moci Protektorátu Čechy a Morava, mohou se i po pěti letech tvrdé války zúčastnit bohatého hudebního ruchu v našem národě a přispívat tak vydatně k rozvoji naší národní kultury, získaly si již v uplynulých letech dobré jméno svými vynikajícími reprodukčními výkony. Letos bylo jejich obliby a jejich umělecké hodnoty plně využito v rámci Smetanových oslav. Umožnily zejména, že i ve venkovských městech, daleko vzdálených od kulturních středisk, mohly být za součinnosti sólistů z velkých divadelních scén nebo kultivovaných zpěváků místních a místních pěveckých i baletních sborů provedeny nejpobulárnější opery Bedřicha Smetany. Stalo se to v rozsahu, o kterém se nám před lety ani nezdálo. Tak nejdražší naše zpěvohra *Prodaná nevěsta* byla za účinkování hudeb praporů 7 a 11 vládního vojska provedena ve venkovských městech 43 krát, v Hubičce hrály orchestry praporů 4 a 7 celkem 11 krát, v Daliboru hudby 5. a 6. praporu 9 krát. Úroveň těchto představení byla nejen tam, kde účinkovali sólisté velkých divadel, ale i při provedení místními silami, neobyčejně vysoká, jak uznali odborní znalci. Slavný cyklus Symfonických básní Smetanových *Má vlast*, který tak jímavě tlumočí krásy naší země i její velkou historii, hrály hudby vládního vojska v rámci oslav 59krát. Na této části propagace Smetanovy hudby mají podíl symfonické orchestry praporů 2, 4, 5, 7, 8, 9 a 11. Vedle toho provedly hudby vládního vojska v rámci oslav ještě dalších 31 koncertů s pořadem složeným výhradně ze skladeb Bedřicha Smetany. Znovu sluší zdůraznit, že tento významný příspěvek hudeb vládního vojska k poznání Smetanova díla a k jeho hlubšímu zakotvení v srdcích statisíců příslušníků našeho národa, byl umožněn plným porozuměním úředních míst, která svou podporou celých letošních oslav Bedřicha Smetany, dala najevo, jaký význam přikládají Smetanově hudbě pro posilu českého národa k plnění velkých úkolů, které mu ukládá dnešní doba.«

Tolik časopis *Vládní vojsko* z června roku 1944. Umíme si vůbec představit co se v průběhu tří jarních měsíců odehrálo? 21. května 1944 totiž započal urychlený přesun všech praporů vládního vojska na italskou frontu. V protektorátu zůstal společně s hudbou jen první prapor. Státní tajemník K. H. Franck se tolik bál špatně ozbrojených příslušníků Vládního vojska, že ignoroval plány německých generálů a vyžádal si audienci u Hitlera, jež se uskutečnila 7. února 1944. V jejím průběhu Franck přesvědčil Hitlera o nespolehlivosti příslušníků vládního vojska, i o tom, a že je nutné je z českého prostředí odstranit. Článek však odhaluje ještě jednu závažnou historickou skutečnost, kterou pokládám za důležité interpretovat.

Jestliže v průběhu tří jarních měsíců roku 1944 mohly hudby vládního vojska koncertně uvést 59* symfonický cyklus *Má vlast*, 43* *Prodanou nevěstu*, plus další Smetanovy opery – a to vše se souhlasem představitelů německé branné moci – znamená to, že němečtí vojenští zmocněnci v Protektorátu Čechy a Morava pod tíhou jiných starostí rezignovali na aktivity českých vojenských hudeb, a jak již víme, Ministerstvo národní osvěty nemělo pravomoc do nich zasahovat. Jediní, kdo tedy mohli tyto aktivity zakázat, byli čeští představitelé Generálního inspektorátu vládního vojska, a od nich takový zákaz nepřišel. Dnes to musíme vnímat jako velkou odvahu. A víme přece, že naposledy zazněla *Má vlast* v Praze jako celek 29. září 1939. Zajímavým zjištěním také je, že Emanuel Moravec, pod jehož pravomoc všechny hudební oslavy a festivaly spadaly, není mezi vládními hosty na koncertech hudeb vládního vojska uveden ani v jednom případě, přestože byly tyto koncerty vyhledávány nejvyššími představiteli českého státu, české vlády, ale i nejvyššími představiteli německých armádních i civilních struktur.

Zatímco Emanuel Moravec spáchal 5. května sebevraždu, byli po osvobození všichni příslušníci hudeb vládního vojska začleněni do nově vznikající československé armády, samozřejmě s výjimkou těch, kteří padli v řadách spojeneckých vojsk nebo na pražských barikádách.

